



Міністерство освіти і науки України  
Мукачівський державний університет  
Педагогічний факультет  
Кафедра теорії та методики дошкільної освіти



**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ  
І ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ  
(В ГРУПАХ РАННЬОГО ВІКУ)**

для здобувачів  
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти  
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»

Мукачево  
МДУ – 2022

**УДК 37.091.33-027.22:373.22-053.4(072)(075.8)**

*Розглянуто та рекомендовано до друку науково-методичною  
радою Мукачівського державного університету  
протокол №7 від 10 лютого 2022 р.*

*Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри теорії та  
методики дошкільної освіти  
протокол № 5 від 30 листопада 2021 р.*

**Укладачі:**

Попович О.М. – к.пед.н., доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти

Михайлова К.В. – старший викладач кафедри теорії та методики дошкільної освіти

**Рецензент:**

Добош О.М. – к.пед.н., доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту.

**М 55 Методичні рекомендації до організації і проведення практики педагогічної (в групах раннього віку) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта» / укладачі О.М. Попович, К.В. Михайлова. Мукачево: МДУ, 2022. 44 с. (1,35 д.а.)**

*Методичні рекомендації для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта» спрямовані для надання допомоги в організації та проведенні педагогічної практики в групах раннього віку, формування практичних умінь та навичок у здійсненні освітнього процесу з дітьми раннього віку. В методичному посібнику розкрито зміст, завдання та особливості організації педагогічної практики, подано зразки різних видів занять схеми звіту, критерії оцінювання результатів практики.*

©МДУ 2022

# **ЗМІСТ**

<b>ВСТУП</b>	4
<b>1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ</b>	5
<b>2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ</b>	9
2.1. Вимоги до об'єкта практики	9
2.2. Організація педагогічної практики	9
2.3. Керівництво педагогічною практикою	11
2.4. Зміст діяльності здобувачів вищої освіти	13
<b>3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ (у групах раннього віку)</b>	15
<b>4. ВИМОГИ ДО ЗВІТНОСТІ ТА ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ</b>	21
4.1. Підбиття підсумків та перелік індивідуальної звітної документації	21
4.2. Критерії оцінювання	22
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ</b>	27
<b>ДОДАТКИ</b>	30

## ВСТУП

Педагогічна практика – важливий етап професійної підготовки вихователів закладів дошкільної освіти – сприяє формуванню професійних умінь та навичок, які є складовою частиною професійної майстерності.

Практика в групах дітей раннього віку закладів дошкільної освіти є важливою складовою частиною підготовки фахівця у галузі дошкільної освіти. Це пов'язано, перш за все, з тією роллю, яку відіграє раннє дитинство як віковий період у розвитку дитини. Засвоєння здобувачами педагогіки дошкільної, методик дошкільної освіти не може бути повним без вивчення ними педагогічних закономірностей розвитку, виховання та навчання дітей від народження до трьох років у сім'ї та закладі дошкільної освіти. Знання про особливості психічного розвитку дитини у перші три роки життя важливі для розуміння здобувачами наступних змін в особистості дитини, забезпечення наступності у її вихованні та навчанні.

Саме в ході педагогічної практики майбутні вихователі впевнюються у правильності свого професійного вибору, переконуються у наявності педагогічних здібностей, схильності до роботи з маленькими дітьми. У процесі практики у них формуються практичні уміння і навички організації та керівництва освітнім процесом з дітьми раннього віку.

Співпраця з досвідченими вихователями-наставниками під час педагогічної практики закладає основи педагогічної майстерності, любові до майбутньої професії.

Педагогічна практика повинна сприяти вихованню у здобувачів вищої освіти любові до дітей, формуванню професійних якостей особистості.

Педагогічна практика в групах раннього віку організовується у відповідності до навчального плану спеціальності 012 Дошкільна освіта першого бакалаврського рівня та проводиться протягом IV семестру.

## 1. Мета і завдання практики

**Метою практики** є поглиблення знань здобувачів вищої освіти з фахових дисциплін; оволодіння сучасними методами та формами організації освітнього процесу в групах раннього віку; формування професійних умінь, потрібних для догляду, розвитку, навчання і виховання дітей раннього віку; виховання відповідального ставлення до професійної діяльності; потреби постійно поповнювати власні знання та творчо застосовувати їх на практиці.

### **Завдання практики:**

- вчити здобувачів вищої освіти застосовувати знання з курсів дитячої психології, педагогіки дошкільної, анатомії, фізіології та гігієни дітей, педіатрії, фахових методик в освітній роботі з дітьми раннього віку;

- формувати у майбутніх спеціалістів уміння визначати мету навчання і виховання дітей, планувати форми та зміст роботи, цілеспрямовано відбирати методи і прийоми організації освітнього процесу в групах раннього віку; передбачати результати педагогічного вливу;

- вчити самостійно проводити розвивальну і виховну роботу з дітьми перших трьох років життя, враховуючи їх вікові та індивідуальні особливості;

- розвивати вміння майбутніх фахівців спостерігати освітній процес в групах раннього віку, аналізувати роботу вихователя та свою власну;

- вчити проводити психолого-педагогічне спостереження за розвитком дитини раннього віку, визначати рівень розвитку, складати психолого-педагогічну характеристику дитини;

- формувати вміння налагоджувати взаємодію з родинами для забезпечення єдиних підходів до розвитку та виховання дітей раннього віку, проводити різні форми роботи з батьками: бесіди, консультації тощо;

- вчити аналізувати процес адаптації дітей раннього віку до умов ЗДО, проводити педагогічні заходи задля полегшення адаптації дітей до нових умов;

- розвивати відповідальне ставлення до безпеки життєдіяльності маленьких дітей, виховувати турботливе ставлення до них, їхнього розвитку і здоров'я;
- виховувати у здобувачів любов до педагогічної професії, стимулювати до поглиблення педагогічних знань та удосконалення педагогічних здібностей.

У процесі практичної підготовки здобувачі освіти повинні набути такі основні загальні та професійно-педагогічні **компетентності**.

#### **Загальні:**

**КЗ-1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

**КЗ-2.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

**КЗ-3.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

**КЗ-4.** Здатність до міжособистісної взаємодії.

**КЗ-5.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

**КЗ-6.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

**КЗ-7.** Здійснення безпечної діяльності.

#### **Спеціальні (фахові компетентності)**

**КС-1.** Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

**КС-2.** Здатність до розвитку в дітей раннього віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки).

**КС-3.** Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього віку.

**КС-4.** Здатність до формування у дітей раннього віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів.

**КС-5.** Здатність до розвитку у дітей раннього віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

**КС-6.** Здатність до виховання у дітей раннього віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

**КС-7.** Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворчою, музичною) діяльністю дітей раннього віку.

**КС-8.** Здатність до формування в дітей раннього віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

**КС-9.** Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

**КС-10.** Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

**КС-11.** Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

### **Програмні результати навчання**

**ПР-01.** Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми раннього віку; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього віку.

**ПР-02.** Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

**ПР-03.** Розуміти і визначати особливості провідної – предметної, ігрової та інших видів діяльності дітей раннього віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього віку.

**ПР-04.** Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти та сім'ї. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього віку в умовах закладу дошкільної освіти.

**ПР-05.** Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

**ПР-06.** Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

**ПР-07.** Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми раннього віку та соціально і особистісно-зорієнтоване спілкування з батьками.

**ПР-08.** Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього віку.

**ПР-09.** Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

**ПР-10.** Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.



## **2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

### **2.1. Вимоги до об'єкта практики**

Навчальна практика в групах раннього віку проводиться безпосередньо у закладі дошкільної освіти. Об'єктами виробничих практик виступають державні освітні заклади різних форм власності, які застосовують нові передові форми та методи організації освітньо-виховного процесу дітей раннього та дошкільного віку .

Залежно від виду педагогічної практики, базами практики є різні освітні установи.

Практика проводиться у групах другого, третього року життя у закладах дошкільної освіти, які є базовими кафедри теорії та методики дошкільної освіти. Під час розподілу здобувачів вищої освіти перевага надається дошкільним закладам, у яких функціонує не менше двох груп раннього віку, тому там може працювати підгрупа не менша, ніж із 4 практикантів.

### **2.2. Організація педагогічної практики**

Перед початком практики кафедрою теорії та методики дошкільної освіти проводиться діагностика рівня готовності здобувачів вищої освіти до практики у формі методичного допуску, метою якого є діагностика рівня педагогічних знань та практичних навичок роботи з дітьми раннього віку, а також накопичення ними методичного матеріалу для практики. Майбутні фахівці самостійно готують і естетично оформляють конспекти занять з різних розділів програми (не менше п'яти), добирають дидактичні та рухливі ігри для дітей двох-трьох років (не менше десяти), загадки, вірші, потішки, пісеньки, інший мовленнєвий матеріал. У «методичних скарбничках» здобувачі можуть також подати зразки чи описи цікавих наочних посібників для роботи з дітьми раннього віку, створені самостійно чи запозичені з методичної літератури, журналів

«Дошкільне виховання», «Палітра педагога», «Розкажи онуку» тощо.

Проводиться настановча конференція, під час якої здобувачі вищої освіти ознайомлюються з програмою практики: керівники роз'яснюють їм мету практики, ставлять конкретні завдання, інформують про зміст діяльності під час проходження практики, форму звітності, критерії оцінювання тощо.

Режим роботи майбутніх фахівців під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики.

Практикант призначається у одну з груп дітей раннього віку, у якій він працює протягом усього періоду практики за розкладом свого вихователя-наставника.

Тривалість робочого дня практиканта – 5 годин. Робочий день розпочинається о 8 год., закінчується о 14 год (перша зміна). Друга зміна розпочинається о 14 год., закінчується о 20 год.

На період практики в кожній підгрупі здобувачів вищої освіти призначається староста, який веде облік відвідування здобувачами практики, організовує і координує роботу підгрупи, виконує доручення керівника практики, методистів, адміністрації і працівників базового освітнього закладу чи установи щодо організації і перебігу практики, інформує здобувачів про консультації, семінари.

Послідовність реалізації завдань практики практикант визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші дні практики, схвалюється викладачем-методистом та керівником від бази практики (вихователем, спеціалістами управління освіти). Кожен здобувач працює відповідно до свого індивідуального плану.

Протягом педагогічної практики практиканти ведуть щоденник педагогічних спостережень, у якому фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють хід їх виконання (згідно індивідуального плану проходження практики), в тому числі й роботу зі складання психолого-педагогічних характеристик дитини, з вивчення та аналізу ділової документації освітнього закладу чи управління

освіти. Матеріали щоденника використовують для звіту про виконану під час практики роботу.

Педагогічна практика завершується підсумковою конференцією. У ході конференції здобувачі вищої освіти звітують про свою роботу під час практики, дають узагальнений аналіз її результатів, обмінюються досвідом у формі презентації перебігу практики, обговорюють причини труднощів та висловлюють пропозиції щодо покращення практичної підготовки до майбутньої професійної діяльності.

### **2.3. Керівництво педагогічною практикою.**

До керівництва практикою здобувачів вищої освіти залучаються досвідчені викладачі кафедри. Керівництво практикою полягає у:

- видачі практикантам індивідуальних завдань;
- наданні необхідних інструкцій щодо проходження практики; проведення консультацій відповідно до графіку;
- прийомі та перевірці звітів з практики;
- оцінюванні звітів і організації захисту.

**Обов'язки керівника практики від закладу вищої освіти полягають у:**

- наданні оцінки стану та відповідності баз практики основним вимогам, що висуваються вищими навчальними закладами до закладів дошкільної освіти, та визначенні рівня готовності їх для забезпечення практикантам всіх необхідних умов для проходження практики;
- забезпеченні проведення комплексу організаційних заходів перед відправленням майбутніх фахівців на практику, забезпечення необхідними документами: щоденником практики, програмою практики та методичними рекомендаціями щодо організації та проведення практики в групах раннього віку;
- складанні графіку виконання програми практики для кожного практиканта в групі дітей раннього віку;
- забезпеченні завданнями щодо збирання практикантами матеріалів для виконання наукових досліджень;

- проведенні регулярних (згідно зі складеним і затвердженим графіком) консультацій;
- контролюванні дотримання термінів виконання завдань із практики, їх корегування при необхідності та складання звітів;
- перевірці звітів з практики і допуску їх до захисту;
- організації роботи комісії, що створюються на кафедрі теорії та методики дошкільної освіти для захисту звітів з практики.

Керівництво практикантами на робочих місцях у закладах дошкільної освіти здійснюється керівниками та провідними фахівцями освітнього закладу, які мають повну вищу освіту.

### ***Основні обов'язки керівників практики від закладів дошкільної освіти – об'єкта практики***

- організація робочого місця та створення необхідних умов для проходження практики; забезпечення практикантів необхідною інформацією про діяльність ЗДО;
- залучення практикантів до активної участі у роботі, забезпечення необхідними методичними матеріалами та технічними засобами;
- контроль за виконанням як окремих завдань, так і всієї програми практики в цілому;
- перевірка підсумкового звіту практиканта та оформлення відгуку.

### ***Основні обов'язки практикантів при проходженні практики:***

- до початку практики отримати у навчальному закладі всі необхідні організаційно-методичні матеріали та консультацію щодо їх оформлення;
- своєчасно прибути на місце практики і документально оформити початок проходження практики;
- дотримуватись трудової дисципліни, правил трудового розпорядку, техніки та інших норм;
- проводити роботу на місці практики згідно з отриманням завданням у режимі роботи ЗДО;

- регулярно відвідувати керівника практики від ЗВО у дні його консультацій на кафедрі;
- виконати поставленні завдання у повному обсязі відповідно до програми практики та рекомендацій від ЗВО та ЗДО;

- нести відповідальність за якість виконуваної роботи;
- вчасно і на належному рівні скласти звіт з практики;
- захистити звіт практики у визначений термін.

Щоденник є основним документом, що підтверджує, проходження здобувачем вищої освіти практики, у якому відображається вся його поточна робота і містить:

- календарний план виконання здобувачем програми відповідної практики і оцінки його виконання:

- план роботи, який складається разом з керівником практики від кафедри і ЗДО;

- сформульоване індивідуальне завдання, що видане практиканту з відміткою про стан його виконання;

- висновки і пропозиції практиканта по результатам проходження відповідної практики;

- підсумкове оцінювання роботи практиканта за період практики, керівниками від ЗДО і кафедри.

#### **2.4. Зміст діяльності практикантів**

Реалізація завдань практики відбувається у такій послідовності:

Спочатку проводиться спостереження та аналіз освітньої роботи вихователя в групі раннього віку, планування освітньо-виховної роботи на наступний період.

Поступово практиканти починають проводити самостійну роботу на посаді вихователя в групі раннього віку під керівництвом вихователя групи (студенти-практиканти планують та проводять режимні процеси, ігри-заняття, інші форми освітньої роботи, організують самостійну діяльність дітей, доповнюють та вдосконалюють предметно-ігрове середовище в групі, виготовляють дидактичні посібники для роботи з дітьми тощо); проводять психолого-педагогічне спостереження за

дитиною; організують та проводять роботу з батьками (бесіди, консультації, оформлення наочних матеріалів для батьків).

Починаючи з 2-го тижня практиканти, які проходять практику в одній групі, працюють по чергово, розподіляючи роботу таким чином: один з них проводить роботу з дітьми, інший – спостерігає освітній процес, проводить психолого-педагогічне спостереження за дитиною, організовує роботу з батьками. Наступного дня зміст роботи поділяється навпаки.

Далі продовжується проведення самостійної роботи на посаді вихователя; проведення залікових занять і режимних процесів; участь у педагогічній раді (чи нараді педагогічних працівників) закладу, на якій обговорюються підсумки педагогічної практики; підготовка звітної документації.

### 3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ (в групах раннього віку)

Програма педагогічної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта передбачає проведення студентами різнопланової організаційно-педагогічної та методичної роботи, обумовленої виконанням посадових обов'язків вихователя групи дітей раннього віку закладу дошкільної освіти.

Практика в групах дітей раннього віку	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS:6</p> <p>Модулів: 1</p> <p>Змістових модулів: 3</p> <p>Загальна кількість годин: 180</p> <p>Тижневих годин: 5</p> <p>Тижнів:16</p>	<p>01 Освіта/Педагогіка</p> <p>Спеціальність 012 Дошкільна освіта</p> <p>Перший бакалаврський рівень</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 2</p> <p>Семестр: 4</p> <p>Практична робота: 80</p> <p>Самостійна та індивідуальна робота:100</p> <p>Вид контролю: диференційований залік</p>

#### **Змістовий модуль I.**

#### **Спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя групи дітей раннього віку**

Самостійному проведенню освітнього процесу в групі передують ознайомлення з роботою закладу дошкільної освіти, його керівниками, а також спостереження і аналіз педагогічної

діяльності вихователя-наставника. Практикант повинен щодня ознайомлюватись із планом навчально-виховної роботи, яким керується вихователь, у бесіді з педагогом виявляти доцільність і відповідальність програмі накреслених завдань. Обраних вихователем форм, методів і прийомів роботи з дітьми. Спостерігаючи за роботою вихователя-наставника, практикант веде щоденник, у якому зазначає всі важливі для аналізу і власного використання аспекти педагогічного процесу. Особливу увагу слід звернути на своєрідність організації педагогічного процесу в групі дітей раннього віку; комплектування групи, організацію інтер'єру групових приміщень, стиль педагогічного спілкування вихователя-наставника, розподіл обов'язків між персоналом групи тощо. Практикант вивчає режим життя групи, специфіку організації життєдіяльності малюків.

Важливою частиною педагогічної діяльності вихователя є підготовка і проведення занять з дітьми. Практикант залучається до процесу підготовки занять (допомагає готувати та розміщувати дидактичний матеріал, створювати в групі умови для проведення заняття тощо), після заняття обов'язково обговорює його з вихователем-наставником, фіксуючи у щоденнику розгорнуту якісну оцінку заняття, а також власні творчі ідеї щодо навчання дітей раннього віку, що виникли у процесі перегляду заняття та його обговорення.

Спостерігаючи педагогічний процес, практикант ознайомлюється також із методичним та дидактичним забезпеченням освітньої процесу: аналізує наявні у групі ігрові матеріали, наочні дидактичні посібники, технічні засоби навчання та дидактичний матеріал, що зберігається у методичному кабінеті дошкільного закладу, проектує можливі умови їх використання у своїй подальшій діяльності під час педагогічної практики.

**Форма звіту:** щоденник педагогічної практики.



## **Змістовий модуль II.**

### **Самостійне виконання практикантом обов'язків вихователя**

Поступово спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя наставника починає доповнюватися самостійним виконанням практикантом обов'язків вихователя. Уже з перших днів практики він повинен допомагати вихователю групи проводити ранковий прийом дітей, організацію їх життєдіяльності (сніданок, обід, денний сон, ранкову та коригуючу гімнастику, туалет), ігри з дітьми, прогулянки. Далі практикант організовує вказані частини навчально-виховного процесу самостійно, а з другого тижня практики повинен самостійно здійснювати всі основні види педагогічної діяльності вихователя. Він, проконсультувавшись із вихователем-наставником, складає детальний план освітньої роботи своєї робочої зміни, який фіксує у щоденнику педагогічної практики і, за домовленістю з наставником, у груповому календарному плані. Щодня перед початком роботи практикант подає для затвердження наставнику конспекти занять, які буде проводити з дітьми, готує необхідний матеріал до заняття.

Готуючись до занять, інших форм роботи з дітьми, він удосконалює навички роботи з методичною літературою, дидактичними матеріалами, наочними посібниками, вчиться аналізувати отриману інформацію, адаптувати її до рівня розвитку дітей своєї групи. Під час проведення роботи з дітьми практикант приділяє значну увагу налагодженню з вихованцями таких взаємин, що забезпечують емоційно-позитивну атмосферу педагогічного спілкування. Він прагне виявити свій інтерес, доброзичливе ставлення до дітей, любов до них, формує у себе уміння слухати дітей, розмовляти з малюками, бути уважним до їхніх потреб. Важливо також навчитись враховувати типологічні та індивідуальні особливості дітей, здійснювати індивідуально-диференційований підхід у навчанні та вихованні дітей раннього віку.

Кожне заняття, проведене практикантом, обговорюється з вихователем-наставником, який оцінює заняття за п'ятибальною

системою, фіксуючи оцінку у журналі обліку роботи здобувачів вищої освіти під час педагогічної практики.

Практикант також активно долучається до створення наочних матеріалів та дидактичних посібників, добору методичних матеріалів, які необхідні у групі, де працює здобувач.

У кінці робочої зміни практикант обговорює свою діяльність з вихователем-наставником, отримує консультацію щодо наступного робочого дня. Усю проведену самостійно роботу він фіксує у щоденнику, вчиться аналізувати власну діяльність, об'єктивно оцінювати її.

Самостійна освітня робота з дітьми групи доповнюється організаційно-педагогічною та методичною роботою, яку практикант проводить протягом усього основного періоду практики. Вона містить створення у групі умов для адаптації до дошкільного закладу дітей, які прибувають у групу за час педагогічної практики (складання плану індивідуальної роботи з дитиною, проведення бесід з батьками, організація діяльності дитини у перші дні перебування в закладі дошкільної освіти тощо).

Практикант ознайомлюється також із різноманітними формами і змістом пропаганди педагогічних знань серед батьків, бере участь у підготовці матеріалів для куточка батьків, папок-пересувок, допомагає у підготовці і проведенні батьківських зборів, при потребі організовує групові або індивідуальні консультації для батьків своїх вихованців.

Під час педагогічної практики здобувач вищої освіти повинен також залучатися до методичної роботи, допомагати у систематизації методичних матеріалів.

**Індивідуальне довготривале завдання:** розробка та виготовлення наочних та методичних посібників для роботи з дітьми раннього віку.

**Форма звіту:** конспекти матеріалів для роботи у щоденному житті, виставка-конкурс наочних посібників.

### **Змістовий модуль III:**

#### **Проведення відкритих залікових занять, оформлення звітної документації**

На завершальному етапі практики практикант проводить відкриті залікові заняття, на яких повинні бути присутні груповий методист практики, завідувач або методист дошкільної установи, вихователь-наставник, а також практиканти, які проходять практику в даному ЗДО. Тему відкритого заняття практикант обирає за власним бажанням, однак доцільно, щоб тема заняття відповідала перспективному плану роботи групи. Складаючи конспект заняття, практикант повинен виявити рівень своїх педагогічних здібностей, теоретичних та методичний знань. Для залікового заняття обираються інноваційні форми та методи навчання дітей, що відповідають сучасному рівню науки і практики. До залікового заняття він готує цікавий матеріал, продумує нетрадиційну обстановку в групі тощо. Конспект відкритого заняття має бути прорецензований і затверджений вихователем-наставником за два дні до проведення.

Після відкритого залікового заняття, проведеного кожним практикантом, відбувається його обговорення всіма присутніми на занятті. Практиканти роблять усебічний аналіз заняття, відзначивши відповідність його змісту програмі певної вікової групи, доцільність обраних форм і методів роботи, ефективність заняття, висловлюють зауваження, пропонують свої варіанти розв'язання поставлених на занятті освітніх завдань. Результати обговорення і оцінка за проведення заняття фіксується у протоколі обговорення, який практикант подає разом із конспектом у звітну документацію.

Результати педагогічної практики розглядаються на підсумковій педагогічній раді, у якій беруть участь керівники дошкільної установи, практиканти та їхні вихователі-наставники, викладач, який керує практикою. На педагогічній раді затверджують характеристики практикантів, складені вихователями. У характеристиці дається розгорнутий аналіз роботи майбутнього фахівця під час практики, його ділових та

особистісних якостей і вказується загальна оцінка за педагогічну практику.

Завершальним етапом роботи практиканта є оформлення звітної документації та підготовка до участі у підсумковій конференції за результатами практики. Разом зі своїми товаришами, які проходили практику в тому ж закладі дошкільної освіти, він готує тематичну звітну доповідь, у якій розкриває підсумки практики та висвітлює одну із актуальних проблем виховання і навчання дітей раннього віку. За результатами практики підгрупа здобувачів вищої освіти, які проходили практику в одному закладі дошкільної освіти, оформляє фотогазету.

**Форма звіту:** конспект відкритого залікового заняття, протокол його обговорення, фотозвіт.

## 4. ВИМОГИ ДО ЗВІТНОСТІ ТА ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

### 4.1. Підбиття підсумків та перелік звітної документації практики в групах дітей раннього віку

Після завершення практики здобувач вищої освіти обробляє зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення.

Підсумком педагогічної практики є звітна конференція.

#### *Перелік звітної документації практики в групах дітей раннього віку*

I. Оформлення і подання звітної документації:

1) Щоденник педагогічної практики з індивідуальним планом, коротким аналізом проведеної роботи та характеристикою від бази практики.

2) Щоденник педагогічних спостережень освітньої роботи в ЗДО та конспектів пробних занять.

3) Розгорнуті конспекти залікових занять та інших видів діяльності дітей раннього віку (розпечатані на окремих аркушах) та наочність до них.

4) Атрибути до дидактичних, рухливих та інших ігор.

5) Звіт про проведену роботу під час педагогічної практики в групах дошкільного віку (4-8 аркушів) з фотографіями, підписами та печаткою від бази практики. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.

Документація повинна бути оформлена на стандартних аркушах білого паперу і подана на кафедру теорії та методики дошкільної освіти у папці зі швидкозшивачем. Документація може бути подана в рукописному вигляді або надрукована на комп'ютері.

## **4.2. Критерії оцінювання**

Оцінювання результатів проходження практики проводиться з урахуванням результатів діяльності здобувача вищої освіти на основі:

- визначення якості виконання кожного завдання;
- аналізу професійних рис практиканта (дисциплінованість, уміння організувати власний робочий час, ініціативність, творче ставлення до справи та інші), його готовності надати допомогу працівникам закладу дошкільної освіти, управлінню освіти; викладачам закладу вищої освіти;
- оцінних суджень, висловлених методистами, адміністрацією, працівниками бази практики;
- аналізу змісту та якості звітної документації;
- самооцінки практикантом ступеня своєї підготовленості до самостійної практичної діяльності та якості виконаної роботи.

За кожен вид педагогічної практики виставляється загальна підсумкова оцінка, яка визначається на основі середнього балу за вітчизняною шкалою і виставляється у відомості обліку успішності та індивідуальному навчальному плані здобувача (ІНМС) за двома шкалами оцінювання: національною і шкалою ECTS.

Середньовиважений бал до кожного виду практики визначається на основі середньоарифметичного значення оцінок, отриманих за кожний вид роботи згідно з робочою програмою за національною шкалою, та встановлених для них вагових коефіцієнтів.

### **Норми оцінювання здобувачів вищої освіти:**

*Загальна підсумкова оцінка за практику визначається на основі середнього балу за вітчизняною шкалою і виставляється у відомості обліку успішності та індивідуальному навчальному плані практиканта (ІНМС) за двома шкалами оцінювання: національною і шкалою ECTS.*

## Види діяльності та розподіл вагових коефіцієнтів

№	Види діяльності-практиканта	Вагові коефіцієнти
1.	Спостереження і аналіз освітньої роботи в групах раннього віку та ведення педагогічного щоденника	0,2
2.	Самостійна робота практиканта на посаді вихователя. Проведення залікових занять, режимних процесів, форм роботи з батьками, участь в їх обговоренні.	0,4
3.	Оформлення і своєчасне подання звітної документації про педагогічну практику методисту-керівнику.	0,2
4.	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.	0,2

### Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти

**Оцінка «відмінно»** ставиться за умови:

- практикант глибоко володіє теоретичним матеріалом психолого-педагогічних дисциплін та часткових методик, знає законодавчі та нормативні документи про дошкільну освіту;
- дотримується чіткого виконання режиму дня та методики проведення режимних процесів з маленькими дітьми;
- уміє складати плани-конспекти режимних процесів та ігор-занять;
- враховує на заняттях та в повсякденному житті вікові та індивідуальні особливості дітей;
- дотримується на заняттях дидактичних принципів навчання;
- застосовує в роботі сучасні ефективні форми та методи роботи з дітьми;
- практикант дотримується педагогічного етикету, мова його чітка, виразна;

- матеріали звітної документації представлені своєчасно, у повному обсязі, грамотні, естетично оформлені фотоілюстрації проведеної роботи;
- виступ на підсумковій конференції цікавий, змістовний, проілюстрований мультимедійною презентацією.

**Оцінка «дуже добре»** ставиться за умови:

- практикант володіє теоретичним матеріалом психолого-педагогічних дисциплін та часткових методик, ,
- обізнаний з законодавчими та нормативними документи про дошкільну освіту, проте не завжди примінює у практичній діяльності;
- не достатньо звертає увагу на чітке виконання режиму дня та методичку проведення режимних процесів з маленькими дітьми, інколи йому важко зосередити увагу дітей;
- уміє складати плани-конспекти режимних процесів та ігор-занять;
- враховує на заняттях та в повсякденному житті вікові та індивідуальні особливості дітей;
- дотримується на заняттях дидактичних принципів навчання;
- не завжди застосовує в роботі сучасні ефективні форми та методи роботи з дітьми;
- практикант дотримується педагогічного етикету, мова його не завжди виразна;
- матеріали звітної документації представлені своєчасно, у повному обсязі, грамотні, естетично оформлені фотоілюстрації проведеної роботи;
- виступ на підсумковій конференції цікавий, змістовний, проілюстрований мультимедійною презентацією.

**Оцінка «добре»** ставиться за умови:

- практикант уміє добирати необхідний навчальний матеріал відповідно до програми, складати плани-конспекти режимних процесів та ігор-занять з допомогою вихователя-наставника;
- уміє проводити режимні процеси з дітьми раннього віку;



- під час проведення ігор-занять дотримується педагогічних вимог, проте допускає незначні помилки;
- не достатньо високий рівень організації діяльності дітей на занятті;
- не завжди може активізувати увагу дітей на виконання поставлених завдань;
- матеріали звітної документації представлені своєчасно з частковим підтвердженням фото проведених режимних процесів та ігор-занять;
- виступ на підсумковій конференції досить цікавий, змістовний, проілюстрований мультимедійною

### **Оцінка «задовільно» ставиться за умови:**

- практикант задовільно володіє програмовим теоретичним матеріалом з психолого-педагогічних дисциплін та часткових методик;
- задовільно обізнаний з законодавчими та нормативними документи про дошкільну освіту, проте не примінює у практичній діяльності;
- допускає порушення виконання режиму дня та проведення режимних процесів з маленькими дітьми, йому важко зосередити увагу дітей;
- уміє складати плани-конспекти режимних процесів та ігор-занять лише з допомогою вихователя-наставника;
- не завжди враховує на заняттях та в повсякденному житті вікові та індивідуальні особливості дітей;
- не застосовує в роботі сучасні ефективні форми та методи роботи з дітьми;
- практикант посередньо володіє літературною мовою, його мовленню бракує виразності, часто вживає діалектизми;
- матеріали звітної документації представлені не своєчасно, оформлені посередньо, не достатньо фотоілюстровані;
- виступ на підсумковій конференції не містить творчого підходу до проведення роботи, посередньо проілюстрований мультимедійною презентацією.

### **Оцінка «незадовільно» ставиться за умови:**

- практикант слабо володіє програмовим теоретичним матеріалом з психолого-педагогічних дисциплін та часткових методик;

- не обізнаний з законодавчими та нормативними документи про дошкільну освіту;

- не дотримується виконання режиму дня та проведення режимних процесів з маленькими дітьми, йому важко зосередити увагу дітей;

- не уміє складати плани-конспекти режимних процесів та ігор-занять;

- не готовий до проведення ігор-занять;

- не вміє організувати роботу з дітьми на заняттях та у повсякденному житті;

- практикант посередньо володіє літературною мовою, його мовленню бракує виразності, часто вживає діалектизми;

- практикант порушує виконавську дисципліну;

- матеріали звітної документації представлені не своєчасно, оформлені неграмотно і не в повному обсязі.

### **Шкала оцінювання: національна та ECTS**

<b>Інтервальна шкала</b>	<b>Оцінка в балах за шкалою ECTS</b>	<b>Оцінка ECTS</b>	<b>Рівень компетентності</b>	<b>Оцінка за національною шкалою</b>
4,51-5,00	90 – 100	A	Високий (творчий)	відмінно
4,01-4,50	82-89	B	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
3,51-4,00	75-81	C		
3,16-3,50	69-74	D	Середній (репродуктивний)	задовільно
2,51-3,15	60-68	E		
1,51-2,50	35-59	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно з можливістю повторного складання
0,00-1,50	0-34	F		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базовий компонент дошкільної освіти Науковий керівник: А.М. Богуш; авт. кол-в: Богуш А.М., Бєленька Г.В., Богініч О.Л. та ін. URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-na-sajt-ostatocnij.pdf>

2. Богуш А.М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. К.: Видавничий дім «Слово», 2003. 344 с.

3. Гармонічний розвиток особистості. *Дошкільне виховання*. 2007. №6 С.4.

4. Головні засади навчання раннього віку. *Дошкільне виховання*. 2009. №11 С.8-9.

5. Гураш Л. Раннє дитинство: специфіка, особливості. *Дошкільне виховання*. 2009. №1 С. 3-5.

6. Дитина : програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В.Огнев'юк, К.І.Волинець; наук. кер. програмою: О.В.Проскура, Л.П.Кочина, В.У.Кузьменко, Н.В.Кудикіна; авт. кол.: Г.В.Бєленька, Е.В.Бєлкіна, О.Л.Богініч, Н.І.Богданець-Білокаленко, С.А.Васильєва, М.С.Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. 492 с. (Програма).

7. Дичківська І., Поніманська Т. Це я можу сам (вправи у соціальній поведінці) *Дитячий садок*. 2004. № 22 (262), червень.

8. Зданевич Л.В., Попович О.М. До питання особистісного розвитку дітей раннього віку в сенсорно збагаченому середовищі. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Серія «Педагогіка та психологія». Збірник наукових праць / гол.ред. Г.В. Товканець. Мукачево : МДУ, 2019. Випуск 2(10) № Ч.2. С.55-57.

9. Ігрові заняття з розвитку мовлення. І-ІІ молодші групи. Упоряд. В.Л.Сухар. Х.: Ранок-НТ, 2008.192 с.

10. Криничка. Збірник творів для читання наймолодшим. Упор.Л.А.Грицюк, М.І.Каратаєва. 2-ге вид. Зі зм. Тернопіль: Мандрівець, 2008. 128 с.

11. Кузнецова А.Е.Лучшие развивающие игры для детей от 1 до 3 лет. М.:ООО «ИД РИПОЛ», 2016. 189 с.

12. Лохвицька Л. Розвивальне середовище для дітей раннього віку. *Дошкільне виховання*. 2013. № 11. С.12.

13. Макаренко І.В., Янко О.В. Робота з дітьми раннього віку в умовах дошкільного навчального закладу: навч.-метод. посіб. Луганськ : Янтар, 2012. 208 с.

14. 12. Маляточко: програма розвитку дітей пренатального та раннього віку. Програма розвитку дітей пренатального та раннього віку / автор. колектив Голюк О.А., Деснова І.С., Зданевич Л.В., Король А.В., Крутій К.Л., Лазаренко Н.І., Попович О.М., Родюк Н.Ю., Федорович Л.О.; наук. керівник К.Л. Крутій; Запоріжжя : Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2020. 90 с., схваленої МОН України для використання у дошкільних навчальних закладах (лист від 02 жовтня 2020 року № 22.1/12-Г-801).

15. Петрушевська О. Проблеми раннього віку. *Дитячий садок*. 2015. №12. С.25-35.

16. Т.І.Поніманська. Гуманістичне виховання: Етнопедagogічні витоки. *Дошкільне виховання*, 2011. №8.

17. Попович О. М. Механізм практичної побудови сенсорно збагаченого середовища для дітей раннього віку в умовах родини та закладу освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 5. «Педагогічні науки: реалії та перспективи»* : збірник наукових праць. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2019. Випуск 71. С. 196-201.

18. Попович О. М. Модель проєктування сенсорно збагаченого середовища для дітей раннього віку. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти* : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (22-23 квітня 2021 р.) / гол. ред. О. Голюк. Вінниця, 2021. Випуск 10. С. 394-397.

19. Попович О. М. Підготовленість студентів до роботи з дітьми третього року життя в сенсорно збагаченому середовищі. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти* : збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Вінниця, 2020. Випуск 9. С. 360-363.

20. Попович О. М. Природна структурована гра дітей раннього віку як складова сенсорного збагачення середовища. *Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі*: збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (6 листопада 2020 р., м.Мукачево) / гол.ред. Т.І.Бондар. Мукачево : МДУ, 2020. С.268-270.

21. Попович О. М., Савко Л. М. Проблема формування ініціативності у дітей раннього віку. *Актуальні питання сучасних педагогічних та психологічних наук* : збірник наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (14-15 лютого 2020 р.). Одеса, 2020. Частина II. С. 46-49.

22. Пропедевтично-професійна діяльність майбутніх вихователів у групах раннього віку: навч.-метод.посіб./ Авт.-упор.: Л.В.Зданевич, Н.П.Гончар, Н.М.Миськова. Хмельницький: «FontanPrint», 2019. 108 с.

23. Планування освітнього процесу в сучасному дошкільному закладі. *Дошкільне виховання*. 2012. № 11. С. 12-14.

24. Рухливі ігри для дітей першої молодшої групи. *БВДС* – 2011. № 1, січень.

25. Свирська Л., Петрова Н. Взаємодія дорослих із дітьми раннього віку. К.: Ред. загально - пед. газ., 2014. 112 с.

26. Сорока Т.В. Музичне виховання дітей переддошкільного віку. Запоріжжя: ЛПКС ЛТД, 2012. 84 с.

27. Теорія раннього розвитку і можливості її застосування, в умовах дитячого садка. *Дитячий садок*. 2012. № 37(181), вересень.

## ДОДАТКИ

### Додаток А

#### Програма педагогічної практики

№ з/п	Зміст роботи	Завдання для спостереження та аналізу
1.	Настановча конференція	1. Ознайомлення з завданнями та програмою педагогічної практики в дошкільних групах. 2. Оформлення документації для проходження практики
2.	<b>Тема.</b> Знайомство з групами раннього віку – приміщенням, обладнанням. Спостереження та аналіз режимних процесів у першу половину дня	1. Особливості комплектування груп раннього віку характеристика приміщень вікових груп, їх гігієнічний стан, обладнання. 2. Рівень розвитку дитини за основними показниками: рухи, мова, гра, сенсорний розвиток, взаємовідносини, емоційний стан. 3. Методика організації ранкового прийому, годування, прогулянки
3.	<b>Тема.</b> Спостереження та аналіз режимних процесів в групах раннього віку в другу половину дня. Спостереження ігор та вправ сенсорного виховання	1. Особливості режиму для дітей другого та третього року життя. 2. Методика організації ранкового прийому, годування. 3. Здійснення принципу послідовності і поступовості в організації режимних процесів. 4. Види дидактичних ігор та вправ з сенсорного виховання. 5. Методика проведення ігор-занять. Система роботи вихователя з сенсорного виховання.
4-5.	<b>Тема.</b> Самостійне проведення режимних процесів в групах раннього віку у другу половину дня та ігор і	1. Підготовка практиканта до проведення режимних процесів (конспект, виготовлення дидактичних посібників, атрибутів).

	вправ з сенсорного виховання	<p>2. Дотримання методичних вимог проведення режимних процесів: ранкового прийому, підготовки до сніданку та інше.</p> <p>3. Дотримання методичних вимог щодо проведення ігор та вправ з сенсорного виховання.</p> <p>4. Особливості спілкування з дітьми, здійснення індивідуального підходу.</p>
6.	<p><b>Тема.</b> Спостереження та аналіз режимних процесів в групах раннього віку в першу половину дня та організації занять по ознайомленню з навколишнім і рідною природою дня</p>	<p>1. Особливості режиму для дітей другого та третього року життя.</p> <p>2. Методика організації ранкового прийому, годування.</p> <p>3. Здійснення принципу послідовності і поступовості в організації режимних процесів.</p> <p>4. Завдання з ознайомлення з навколишнім на другому та третьому році життя у відповідності з діючими програмами навчання та виховання дітей раннього віку.</p> <p>5. Створення умов для здійснення завдань з ознайомлення з навколишнім (обладнання, підбір іграшок, посібників). Мета заняття, його структура.</p> <p>6. Методи та прийоми активізації мовлення, мислення дітей і емоційний стан і взаємовідносини між дітьми та вихователем</p>
7-8.	<p><b>Тема.</b> Самостійне проведення режимних процесів в першу половину та організації ігор-занять по ознайомленню з навколишнім та рідною природою</p>	<p>1. Особливості режиму для дітей другого та третього року життя.</p> <p>2. Методика організації ранкового прийому, годування.</p> <p>3. Здійснення принципу послідовності і поступовості в організації режимних процесів.</p> <p>4. Дотримання методичних вимог</p>

		організації режимних процесів та ігор занять з ознайомлення із природою. 5. Підбір методів та прийомів роботи у відповідності з метою
9.	<b>Тема.</b> Спостереження та аналіз режимних процесів в групах раннього віку в першу половину дня та організації занять із зображувальної діяльності	1. Підготовка матеріалів до заняття 2. Мета і структура заняття. 3. Організація вступної частини, пояснення процесу виконання роботи. 4. Роль вихователя в процесі виконання дітьми завдань. 5. Якість дитячих робіт, їх аналіз.
10-11.	<b>Тема.</b> Самостійне проведення режимних процесів в першу половину дня, занять з зображувальної діяльності	1. Особливості організації режимних процесів у першу половину дня. 2. Здійснення принципу послідовності і поступовості в організації режимних процесів. 3. Дотримання методичних вимог організації режимних процесів та ігор занять з зображуваної діяльності. 4. Підбір методів та прийомів роботи у відповідності з метою заняття.
12.	<b>Тема.</b> Спостереження та аналіз режимних процесів та роботи з розвитку рухів	1. Завдання з розвитку рухів на другому та третьому році життя. 2. Дотримання методики проведення ранкової гімнастики (добір вправ, їх послідовність, кількість, контроль за осанкою дітей та якістю виконання рухів).



13-14.	<p><b>Тема.</b> Самостійне проведення режимних процесів та роботи з розвитку рухів</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Підготовка до самостійної роботи. Дотримання методики організації ранкової гімнастики.</li> <li>2. Структура заняття, ефективність використаних прийомів та методів розвитку рухів, забезпечення моторної щільності.</li> <li>3. Підбір ігор, особливості організації дітей до гри, пояснення правил.</li> <li>4. Керівництво грою дітей, активізація їх, дотримання правил.</li> </ol>
15-16.	<p><b>Тема.</b> Самостійне проведення інтегрованих залікових занять</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Підготовка до проведення занять.</li> <li>2. Особливості організації та методика проведення інтегрованих занять.</li> <li>3. Ефективність методів та прийомів, використаних на занятті.</li> </ol>
17.	<p>Підсумкова конференція практики педагогічної (в групах раннього віку)</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Аналіз та оцінювання звітної документації здобувачів вищої освіти.</li> <li>2. Звіт здобувачів про проведену роботу.</li> <li>3. Підведення підсумків педагогічної практики.</li> </ol>

## 1. ЗАНЯТТЯ З СЕНСОРНОГО РОЗВИТКУ

*Тема.* Розкладання однорідних предметів різного розміру на дві групи

*Мета:* фіксувати увагу дітей на розмірі предметів, формувати найпростіші прийоми встановлення тотожності та відмінності розміру, навчати розуміти слова: такий, не такий, великий, маленький.

*Дидактичний матеріал:* дерев'яні або картонні круги, квадрати, прямокутники, овали, трикутники великих і малих розмірів. Кожній дитині на занятті одночасно потрібні п'ять великих і п'ять маленьких предметів однакової форми, фактури та кольору. Дорослий показує дітям п'ять великих і п'ять маленьких кругів та каже, що в нього багато різних кружків. Демонструє спочатку великі, а потім – маленькі круги; пояснює, що вони різного розміру: такі (великі) і такі (маленькі). Перемішавши, круги, пояснює, що їх слід розкласти так, щоб з одного боку були великі, а з іншого – малі предмети.

Дорослий по черзі запрошує до столу дітей, пропонує їм взяти по одному маленькому і великому предмету та покласти на відповідне місце. Кожна дитина розкладає по одній парі предметів різного розміру відповідно до зразка (група предметів такого ж розміру). Дорослий роздає матеріал для самостійного виконання завдання. При цьому діти отримують для групування предмети різної форми: одні – круги, інші – квадрати, треті – овали, четверті – трикутники, п'яті – прямокутники. Кожен одночасно оперує з п'ятьма маленькими та п'ятьма великими предметами однакової форми.

Виконавши завдання на групування великих і малих кругів, дитина може вправлятися у групуванні великих і маленьких трикутників або квадратів, овалів або прямокутників. На одному занятті вона може згрупувати два-три різновиди великих і маленьких предметів.

Під час заняття дорослий надає допомогу лише тим дітям, які зазнають труднощів. Легкість (або складність) сенсорних

завдань для дітей цього віку є відносною. Це пояснюється різним рівнем підготовленості дітей та визначається різними факторами: адаптацією, що не закінчилася, відсутністю навичок організованої поведінки на заняттях, відверта тіням уваги.

У занятті беруть участь 8-10 дітей. Воно проводиться один раз і триває 10-12 хвилин.

## **2. РОЗВИТОК ОБРАЗОТВОРЧИХ ЗАДАТКІВ. ЗАНЯТТЯ З МАЛЮВАННЯ**

**Тема: Весняний дощик.**

**Мета:** Вправляти дітей у зображенні явищ навколишньої дійсності. Продовжувати формувати композиційні вміння (розміщувати штрихи на всій площині аркуша) та технічні вміння (охайно зафарбовувати хмарку й калюжі, не виходити за контур). Викликати бажання розповідати про намальоване. Розвивати творчість, виховувати охайність.

**Обладнання:** ілюстративний матеріал, папір, кольорові олівці. Літературно-фольклорний матеріал: вірш.

### **Хід заняття**

#### **1. Організаційний момент.**

-Діти, сподіваюсь цього сонячного ранку у вас гарний настрій. Давайте посміхнемось один одному і почнемо заняття. А поговоримо ми сьогодні про прекрасну пору року – весну.

-Подивіться, до нас у гості завітав Сніговичок. Давайте привітаємось з ним. Діти, він ніколи не бачив весни. Давайте розповімо йому про весну.

-Яка у нас весна? (холодна, тепла, сонячна, весела і т. д.) Навесні хочеться говорити тільки ласкаві слова.

#### **Гра «Скажи лагідно».**

- Я скажу – сонце, а ви лагідно – сонечко, гілка- ..., дерево-..., аркуш-..., струмок-...,хмара-..., трава-.... Молодці.

- А зараз давайте вирушимо у весняну подоріж. На якому б нам транспорті поїхати, щоб все добре розглянути? .... Звичайно потягом. Отже, вирушаємо, і нашого гостя запрошуємо з собою.

- Поки ми ідемо з допомогою язичка згадаємо деякі прикмети весни.

**Артикуляційна гімнастика:** сонечко пригріває все сильніше, на дахах будинків виростають довгі бурульки («голочка»), всюди чути дзвін весняних капель (дзень-дзень-дзень), появились калюжі («млинець»), лопають бруньки на деревах («коник»), птахи в'ють гнізда («чашка»).

Перша станція – «Гарна погода».

-Вийдемо погуляти. Нас зустрічає весняне сонечко. А яке сонце навесні? (Кругле, жовте, золоте, ласкаве, тепле ...).

- Скажіть, а кого сонечко весною розбудить? Допоможуть вам ці картинки. Розкладіть їх по порядку.

### **Гра «Що за чим?»**

Перша картинка – «сонечко»

Діти викладають на підлозі картинки: сонечко – травичка – комахи – птахи. Складають розповідь: Сонечко пригріє – сніжок розтане – побіжать струмки – появляться перші проталини – виросте молода травичка – набухнуть бруньки – появляться комахи – прилетять птахи.

- Навесні природа прокидається від зимового сну. А що робите ви, коли прокидаєтесь? Правильно, вмиваєтесь. Земля, рослини, травка теж хочуть вмитися. Але як? Вони чекають теплого весняного дощу. Він все виміє і напоїть всіх.

Друга станція.

### **Весняний дощик**

Дощик теплий, дощик синій

Цілий день співав у долині.

І під цей весняний спів

У долині луг зацвів.

В лузі повно квіточок

І маленьких діточок.

### **Пальчикова гра «Дощик»:**

Кап-кап, кап-кап,

Хто по вулиці іде?

Кап-кап, кап-кап

Цю пісеньку співає?

Дощик, дощик, веселіше,

Капай, капай, не шкодуй.

Вмиваються сади,  
Посміхаються квіти.  
Порадіймо я і ти.

### **Малювання хмаринок з дощем.**

- А тепер намалюємо дощик. / Вихователь роздає листочки з контурами хмар, олівці. Показує дітям зразок. Показує, як замальовувати хмаринки, малювати дощик. Спочатку діти малюють у повітрі, а потім приступають до роботи.

Діти розглядають малюнки. Визначають найкращі роботи і показують Сніговичку.

Сніговичок дякує дітям за те, що вони розказали йому про весну і за хороші малюнки.

Вихователь дякує дітям за активність.

- Молодці, діти. Ви сьогодні дуже гарно попрацювали. А ваші малюнки ми покажемо вашим батькам. Вони будуть гордитися вами.

## **3. ЗАНЯТТЯ З ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ**

### **Тема. Вправними зростаємо**

*Мета:* продовжувати формувати в дітей уміння правильно виконувати основні рухи. Вправляти у ходьбі по «слідах»; підстрибуванні на місці на обох ногах, щоб дістати предмет на рівні піднятої руки дитини й на 10 см вище; вдосконалювати вміння пролізати в довільний спосіб крізь тунель діаметром 40 см та завдовжки 1 м; котити м'яч обома руками до вихователя з положення сидячи на відстань 1 м. Розвивати рівновагу, увагу, зосередженість, уміння діяти за сигналом дорослого. Запобігати виникненню плоскостопості та сколіозу. Виховувати бажання займатися фізкультурою.

*Матеріал:* великі бутафорські цукерки (для виконання загальнорозвивальних вправ); «сліди», наповнені горохом, для масажування стіл; тунель; хатинка з віконцем; м'яч, морквинка.

#### *Хід заняття*

*Вихователь.* Діти, зараз я розповім вам казочку про Зайчика. А ви хочете бути зайчиками? (– Так). То зараз і всі станете ними. Уважно слухайте мене й робіть те, що я казатиму. Одного

сонячного дня Зайчик вийшов зі своєї хатинки й пішов гуляти. Він ішов, ішов, ішов (діти йдуть одне за одним) і морквиночку знайшов. Присів, поїв й знову пішов. (Діти виконують рухи за текстом). Зайчик ішов, ішов, ішов (діти йдуть) і капусточку знайшов. Присів, поїв та й знову пішов. (Діти виконують рухи за текстом). Зайчик стрибав по стежинці: стриб-скік, стриб-скік (діти рухаються вперед стрибками), а здалеку до нього підкрадалася Лисичка (імітують Лисиччину ходу). Лисичка вийшла на стежинку, й Зайчик став утікати. (Діти біжать за вихователем), Ось ми на галявину прибігли, стали в коло і притихли, бо побачили там кошик, а в ньому – гостинці. Ви цукерочки беріть, вправи з нами розпочніть.

*Загальнорозвивальні вправи:*

**1. «Покажіть мені цукерки».** В.п. – стоячи, руки зігнуті перед грудьми. На «раз» простягнути руки вперед; на «два» повернутись у в. п.

**2. «Покажіть цукерки одне одному».** В. п. – стоячи, руки за спиною. На «раз» зробити рух тулубом ліворуч, випростати руки й сказати: «Ось!»; на «два» повернутись у в. п. (Так само в інший бік).

**3. «Поклади цукерки й знову візьми».** В.п. – сидячи, ноги розведені, руки з цукерками перед грудьми. На «раз» випростати руки й покласти цукерки між ногами; на «два» повернутись у в. п. (На повторний рахунок узяти цукерки в руки).

**4. «Зайчики весело стрибають, лапками чеберяють».** Виконувати стрибки на обох ногах.

*Вправа на відновлення дихання: «Подмухаємо на цукерки».*

*Вихователь.* Зайченята молодці – від Лиски втекли і цукерки зберегли. Подивіться – он сліди. По слідочках ми підемо, може, там когось знайдемо. (Діти йдуть по «слідах»). Мабуть, то Ведмедик сліди залишив, зайченят до себе запросив. (Діти підходять до тунелю). Зайченята до Ведмедика підуть і йому цукерочки принесуть. (Діти пролазять у тунель). Покладіть цукерочки ось сюди (кладуть цукерки а кошик), подзвоніть Ведмедикові, щоб упустив (підстрибують до дзвоника на мотузочці). Іще спить Ведмедик. Доведеться знову походити, а

потім його розбудити. (Діти ще раз проходять по «слідах», пролазять крізь тунель, двічі підстрибують до дзвоника).

З'являється Ведмедик.

*Ведмедик.* Розбудили ви мене, зайчата, щоб цукерками почастувати. Я цукерки люблю, з вами в гру за це пограю.

Ведмедик грає з дітьми у гру «*М'яч у колі*»: прокочує їм м'яча, а малята – йому.

*Вихователь.* Всі розважилися гарно. Тож ростіть, малята, вправні.

#### **4. ІНТЕГРОВАНЕ ЗАНЯТТЯ З ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПРИРОДОЮ ТА ЛІПЛЕННЯ**

*Тема. З ким зустрівся Колобок?*

*Мета:* закріпити знання дітей про диких тварин, учити обстежувати й називати їхні характерні ознаки, поведінку, повадки; закріпити навички наслідування рухів тварин. Виховувати спостережливість, любов до живих істот Розвивати емоційну чуйність, залучати до виготовлення казкового персонажа та розігрування епізодів із казки. Вчити радіти, захоплюватися процесом ліплення. Закріпити вміння ліпити кулясту форму. Передавати характерні риси персонажа, малюючи стекою деталі обличчя. Розвивати здатність до усвідомленого спостереження, обстеження предмета, до аналізу виявлених ознак; активізувати мовлення. Виховувати охайність, увагу, зосередженість.

*Матеріал:* картинки для кожної дитини із зображенням Колобка; панно із тканини, де розміщені ялинки, кущі, стежка, Колобок (за ялинками та кущами сховані зайчик, вовк, ведмедик, лисичка), вирізані з картону фігурки звірів, настільна картина з відповідними отворами-силуетами; глина, дощечки, стеки.

*Попередня робота:* читання казки «Колобок», розглядання ілюстрацій; проведення рухливих ігор «Ведмідь», «Діти і вовк»; ліплення кулястих предметів.

*Хід заняття*

*Вихователь показує дітям лисичку з лялькового театру.*

По лісочку бігла лиска

І несла торбинку  
Об пеньок перечепилась,  
І торбинка загубилась  
Ту торбинку я знайшла  
Вам, малята, принесла.

– А що в цій торбинці, ви дізнаєтеся, коли складете картинку з кількох частин.

*Проводиться дидактична гра «Склади ціле з частин».* Вихователь запрошує дітей до столиків, на яких розкладені розрізні картинки. Кожен самостійно складає зображення Колобка (дехто – з двох, а дехто – з чотирьох частин). Діти відгадують, хто лежить в торбинці.

– Так, це Колобок. (Дістає з торбинки Колобка і розглядає його разом з дітьми). Він утік від баби і від діда – втік у темний ліс. А кого там зустрів Колобок?

Вихователь закріплює Колобка на стежці, що на панно з тканини, де за ялинками та кущами сховані звірята. Проводиться дидактична гра «Хто заховався?».

– Ой, здається хтось заховався за кущем! Довгі вуха, кущий хвіст, невеличкий сам на зріст. Хто це? (Діти відгадують загадку;. Як ви здогадалися, що це зайчик? (Повторює загадку, виразно промовляючи кожне слово, й дістає зайчика з-за куша). Які в зайчика вуха? (– Довгі). А хвостик? (– Куций, маленький, короткий). Зрадив Колобок, що зустрів зайчика, і зайчик теж зрадив. Давайте разом з ними порадіємо, пострибаємо. (Діти імітують зайчикові рухи). А наш Колобок котиться по стежці далі. Котиться, котиться, а назустріч йому ... (Непомітно висуває з-за ялинки вовка, щоб було видно лише його пащу). *Хто це?* (Діти відгадують, кого зустрів Колобок).

Ходить хмуρο між дубами, Зачаївся і примовк, Хижо клацає зубами. Грізний звір цей, звісно, вовк.

– Покажіть, як ходить вовк, як клацає зубами. (Діти промовляють за вихователем вірш, імітують поведки вовка). Поки вовк ходив між дубами, Колобок покотився далі. Та чомусь засумував наш Колобок. Його друзі-звірята заблукали. Треба повернути їх до лісу. (Відкриває коробку, в якій лежать картонні



звірі – зайці, вовки, ведмеді. Кожнитина бере в руки якусь фігурку). Який у тебе звір? (– Ведмедик). А ще в кого ведмедик? (Запитує всіх дітей). Знайдімо для кожної тваринки її місце в лісі.

*Вихователь підводить дітей до столу, на якому лежить велика картина із зображенням лісу. На ній вирізані отвори відповідно до силуетів звірів. Діти знаходять місця для своїх фігурок.*

– Колобок дуже вдячний вам. Усі звірі повернулися до лісу. Покотився Колобок далі й зустрівся... З ким зустрівся Колобок? (Звучить музичний супровід до музично-ритмічної гри «Діти і ведмедик», діти відгадують). Так, Колобок зустрівся з ведмедиком. (Біля ялинки з'являється ведмедик). Чи всіх звірят із казки зустрів Колобок? (Якщо діти не відповідають, вихователь звертає їхню увагу на те, що за ялинкою хтось ховається, але видно лише хвіст. Діти згадують, що забули про лисичку). Молодці, малята, що не забули про лисичку. А ви знаєте пісеньку про неї? Заспіваймо. Що ж сталося з Колобком, коли він зустрівся з лисичкою? Чому вона з'їла його?

Разом із вихователем діти доходять висновку, що лисичка з'їла Колобка, бо він зроблений із їстівного тіста, смачний.

– А з чого можна зліпити Колобка, щоб лисичка не могла його з'їсти? (Діти відповідають). Ми виліпимо багато колобків із глини. Тоді лисичка не зможе їх з'їсти, бо глина неїстівна.

Діти ліплять кулясті форми. Вихователь заохочує малювати стекою ніс, очі, рот, вуха, допомагає тим, хто цього потребує.

– Які гарні колобочки вийшли у малят! Ми врятували колобків від лисички.

## ЗРАЗКИ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Щоденник спостережень  
та конспекти проведеної роботи  
в групах раннього віку  
ЗДО № \_\_\_\_\_ м. Мукачева  
здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти  
спеціальності «Дошкільна освіта»,  
педагогічного факультету  
Мукачівського державного університету  
Прізвище ім'я по батькові

## ПЛАН ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

№ з/п	Дата	Зміст	Питання для спостереження та аналізу

## СХЕМА ЗВІТУ

**Звіт**  
**про проходження педагогічної практики**  
**(в групах раннього віку)**  
**здобувачем вищої освіти групи ДО-2,**  
**спеціальності 012 «Дошкільна освіта»,**  
**педагогічного факультету, МДУ**  
**ПП**

**У звіті здобувач повинен розкрити:**

- особливості бази практики, створення необхідних умов для проходження практики (адреса закладу дошкільної освіти,

особливості матеріальної бази та наявність розвивального життєвого простору для розвитку дітей раннього віку);

- підготовка до практики (настановча конференція, методична допомога методистів та наставників практики у ЗДО);

- **аналіз спостереження педагогічної діяльності вихователя групи дітей раннього віку** (ознайомлення із планом освітньої роботи, яким керується вихователь, виявлення доцільності і відповідальності програмі накреслених завдань, обраних вихователем форм, методів і прийомів роботи з дітьми, своєрідність режиму та організації педагогічного процесу в групі дітей раннього віку; комплектування групи, організацію інтер'єру групових приміщень, стиль педагогічного спілкування вихователя-наставника, розподіл обов'язків між персоналом групи тощо. Аналіз та оцінка занять, проведених наставником, методичного та дидактичного забезпечення освітнього процесу в групі);

- **аналіз самостійного виконання здобувачем-практикантом обов'язків вихователя** (спочатку допомога вихователю групи, а потім самостійне проведення ранкового прийому дітей, організація їх життєдіяльності (сніданок, обід, денний сон, ранкова та коригуюча гімнастика, туалет), ігор з дітьми, прогулянки; самостійне проведення пробних та залікових занять згідно програми, удосконалення навичок роботи з методичною літературою, дидактичними матеріалами, наочними посібниками, аналіз отриманої інформації, адаптація її до рівня розвитку дітей своєї групи, приділення уваги налагодженню з вихованцями таких взаємин, що забезпечують емоційно-позитивну атмосферу педагогічного спілкування, доброзичливе ставлення до дітей, любов до них, формування у собі уміння слухати дітей, розмовляти з малюками, бути уважним до їхніх потреб, врахування типологічних та індивідуальних особливостей дітей, здійснення індивідуально-диференційованого підходу у навчанні та вихованні дітей раннього віку, створення наочних матеріалів та дидактичних посібників, добір методичних матеріалів, які необхідні у групі, де працював здобувач; організаційно-педагогічна та методична робота, яку студент-

практикант проводив протягом усього основного періоду практики, тобто створення у групі умов для адаптації до дошкільного закладу дітей, які прибувають у групу за час педагогічної практики (складання плану індивідуальної роботи з дитиною, проведення бесід та інших форм роботи з батьками, організація діяльності дитини у перші дні перебування в закладі дошкільної освіти тощо); залучення до методичної роботи, допомога у систематизації методичних матеріалів; розробка та виготовлення наочних та методичних посібників для роботи з дітьми раннього віку);

**- аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики,** характеристика повноти виконання завдань, труднощі та нереалізовані ідеї, визначення причин недоліків та упущень, основні шляхи самовдосконалення.

**Методичні рекомендації до організації і проведення практики педагогічної (в групах раннього віку) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта» / укладачі О.М. Попович, К.В. Михайлова. Мукачєво: МДУ, 2022. 44 с.**

Видруковано у редакційно-видавничому центрі МДУ  
89600 м. Мукачєво  
Вул. Ужгородська. 26  
Тел.2-11-09



# МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: [www.msu.edu.ua](http://www.msu.edu.ua)

E-mail: [info@msu.edu.ua](mailto:info@msu.edu.ua), [pr@mail.msu.edu.ua](mailto:pr@mail.msu.edu.ua)

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>